

Vägledning

SKOLOR GENOM REKTORER - VÄGLEDNING INFÖR NY LAGSTIFTNING OM ÖKAT
INFORMATIONSFLODE TILL BROTTSBEKÄMPNINGEN • APRIL 2025

A763.893/2024

Ny lag 1 april

Den 1 april 2025 börjar en ny lag (2025:170) om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna att gälla. Polismyndigheten vill med denna skrivelse vägleda skolor genom rektorer om hur den nya formen av uppgifter, som inte utgör en konkret brottsanmälan, kan lämnas till Polismyndigheten. Observera att denna vägledning endast är avsedd för internt bruk inom skolor och Skolverket.

Lagen innebär en skyldighet för bland annat skolor genom rektor att lämna uppgifter till brottsbekämpande myndigheter om uppgifterna behövs i den brottsbekämpande verksamheten, dvs. för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet eller för att utreda eller lagföra brott. Skolor har även en skyldighet att på eget initiativ lämna uppgifter till Polismyndigheten om en rektor bedömer att uppgiften behövs i den brottsbekämpande verksamheten. Syftet är att ge de brottsbekämpande myndigheterna förbättrade möjligheter att få tillgång till uppgifter, vilket ger dem bättre förutsättningar att förebygga och bekämpa brott samt att bl.a. förhindra att barn och unga involveras i kriminalitet.

Tidigare har Polismyndigheten främst begärt in uppgifter inom ramen för en förundersökning. Den nya lagen innebär en skyldighet för rektorer inom skolväsendet och i vissa fall annan förskole- och skolpersonal att lämna uppgifter som kan användas i hela det brottsbekämpande syftet. Uppgifterna kan till exempel användas för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet. De kan även ligga till grund för vidare åtgärder som spaning och kartläggning av kriminella personer och nätverk, vilket i förlängningen kan leda till en ökad lagföring.

Den nya lagen ger alltså utökade möjligheter för skolor att lämna uppgifter till Polismyndigheten. Därigenom skapas förutsättningar för att tillsammans minska brottsligheten. En förutsättning för att kunna dela uppgifter är att det finns en samverkansstruktur och goda relationer mellan skola och polis. En regelbunden dialog underlättar förståelsen för myndigheternas respektive uppdrag och för rektorerna att kunna göra korrekta intresseavvägningar.

Rektors ansvar

En rektor inom skolväsendet ska lämna en uppgift som finns i den verksamhet som rektorn ansvarar för, om den begärs av en brottsbekämpande myndighet och behövs i den brottsbekämpande verksamheten. Om uppgiften omfattas av tillämpningsområdet för en bestämmelse om sekretess eller tystnadsplikt ska utlämnandet föregås av en intresseavvägning. En sådan uppgift ska inte lämnas om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen eller tystnadsplikten ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut. Om det rör sig om en uppgift som inte omfattas av en sekretessbestämmelse ska det inte göras någon intresseavvägning. Sådana uppgifter ska alltid lämnas ut vid begäran från en brottsbekämpande myndighet.

Till skillnad från när en uppgift begärs av en brottsbekämpande myndighet ska en intresseavvägning alltid göras innan en uppgift lämnas på eget initiativ till Polismyndigheten, oavsett om det finns en bestämmelse om sekretess eller tystnadsplikt som är tillämplig på uppgiften eller inte.

Vägledning

SKOLOR GENOM REKTORER - VÄGLEDNING INFÖR NY LAGSTIFTNING OM ÖKAT
INFORMATIONSFLODE TILL BROTTSBEKÄMPNINGEN • APRIL 2025

En uppgift ska inte lämnas om övervägande skäl talar mot att uppgiften lämnas ut, och ju känsligare en uppgift är desto större måste den förväntade nyttan för brottsbekämpningen vara för att uppgiften ska lämnas ut.

Det finns en särskild bestämmelse om uppgiftsskyldighet avseende kontaktuppgifter (4 §) som även gäller skolor. För dessa uppgifter krävs synnerliga skäl för att avstå från ett utlämnande.

Undantag från uppgiftsskyldigheten

Vissa uppgifter är undantagna från skolornas uppgiftsskyldighet enligt 7 § i lagen. Det gäller huvudsakligen sådana uppgifter inom elevhälsans medicinska del, som skyddas av hälso- och sjukvårdssekretess. Av 4 § framgår dock att alla skolor är skyldiga att på begäran av en brottsbekämpande myndighet lämna ut kontaktuppgifter till en enskild även om kontaktuppgiften omfattas av hälso- och sjukvårdssekretess.

Uppgifter som polisen kan komma att begära

Polisen kan komma att begära ut uppgifter av förskolan och skolan i brottsbekämpande syfte. Det går inte att redovisa exakt vilka uppgifter som kommer att vara de mest intressanta för Polismyndigheten. Det är den specifika händelsen och Polismyndighetens behov som avgör vilka uppgifter som behövs i den brottsbekämpande verksamheten.

Därför är denna uppräknning inte uttömmande utan visar på exempel på vilken typ av uppgifter som kan omfattas:

- En fysisk personskontaktuppgifter så som adressuppgifter, telefonnummer och andra kontaktuppgifter som rör barn, vårdnadshavare och andra anhöriga eller närstående.
- Användarnamn på sociala medier, spelplattformar, digitala kommunikationsverktyg, e-postadresser samt ip-adresser.
- Uppgift om var och när ett barn har befunnit sig vid en viss tidpunkt eller förväntas befinna sig och uppgifter som bekräftar detta.
- Information om ett barns frånvaro och grunden för den.
- Uppgifter om barnets umgängeskretsar eller sociala nätverk i övrigt och var barnet brukar vistas.
- Misstankar eller kännedom om eller en samlad orosbild att ett barn är våldsbenäget, kriminellt eller håller på att utveckla en kriminell livsstil, t.ex. att barnet umgås med kända kriminella, plötsligt har dyra märkeskläder eller mycket pengar utan förklaring, har ändrat sitt beteende eller riskerar att återfalla i brott.
- Misstankar eller kännedom om gängtillhörighet.
- Misstankar eller kännedom om eller en samlad orosbild att ett barn riskerar att utsättas för brott.
- Uppgifter till förebyggande av all typ av brottslighet avseende individer eller fenomen, särskilt i syfte att kunna förebygga s.k. ensamagerande våldsverkare och dödligt våld.
- Uppgifter för att kunna utreda brottslighet som har skett på skolans område.

När Polismyndigheten begär in uppgifter kommer det att framgå i begäran vilka uppgifter som begärs, hur uppgifterna kan lämnas och till vilken funktion.

Vägledning

SKOLOR GENOM REKTORER - VÄGLEDNING INFÖR NY LAGSTIFTNING OM ÖKAT
INFORMATIONSLÖDE TILL BROTTSEKÄMPNINGEN • APRIL 2025

Egeninitierade uppgifter

Den nya lagen ställer också krav på skolorna genom rektorerna att på eget initiativ lämna uppgifter som behövs i Polismyndighetens brottsbekämpande verksamhet. Det är rektorn som ska göra en bedömning av om de uppgifter skolan har att lämna kan vara av intresse för Polismyndigheten.

Polismyndigheten önskar att rektorerna är uppmärksamma på samma typ av uppgifter som de som Polismyndigheten kan komma att begära av skolan. Punkterna ovan är därför även vägledande när uppgifter ska lämnas på eget initiativ. Nedan frågor kan också vara stöd för rektorer i intresseavvägningen:

- Finns det en risk för att eleven blir ensamagerande gärningsperson eller begå allvarliga våldsbrott på skolan?
- Umgås eleven i kriminella kretsar, är eleven på väg in i kriminalitet eller finns uppgifter om vårdnadshavares eller andra anhörigas brottslighet?
- Riskerar eleven att utsättas för brott?
- Finns det misstankar om brottslig verksamhet på skolan exempelvis narkotikaförsäljning?
- Kan uppgiften behövas för att utreda en redan anmäld händelse?

Sociala medier är en stor del av många ungas liv och utgör en arena för brottslighet, därför är Polismyndigheten intresserad även av uppgifter som finns digitalt under förutsättning att dessa uppgifter finns tillgängliga i skolverksamheten.

Ju tidigare Polismyndigheten får del av uppgifterna desto tidigare kan åtgärder vidtas för att minska risken för fortsatt kriminalitet eller utsatthet. Det är också viktigt att vid behov upprätta en orosanmälan till socialtjänsten utifrån förutsättningarna i socialtjänstlagen (2001:453).

Hur kan egeninitierade uppgifter överlämnas till polisen?

Kontaktvägarna till Polismyndigheten beskrivs på vår webbplats, polisen.se.

I de fall där en rektor redan har en etablerad kontaktväg till Polismyndigheten, till exempel genom en samverkansform eller genom en kommunpolis, kan egeninitierade uppgifter lämnas via den kontaktvägen.

På polisen.se finns även ett webbformulär som skapats för myndigheter, regioner, kommuner, förskolor och skolor för att lämna uppgifter till Polismyndigheten (OBS ej polisanmälan). I formuläret, som ligger dolt för allmänheten, kan det bifogas dokument och bilder.

Om lämnade uppgifter i ett senare skede behöver kompletteras ombeds ni att fylla i ett nytt webbformulär och skriva samma kontaktuppgifter för att Polismyndigheten ska kunna koppla ihop de lämnade uppgifterna.

När formuläret skickas kommer ett tackmeddelande att visas för den som skickat in uppgifterna. Det är i nuläget inte att räkna som kvittens men en information som säger att formuläret skickats iväg.

Vägledning

SKOLOR GENOM REKTORER - VÄGLEDNING INFÖR NY LAGSTIFTNING OM ÖKAT
INFORMATIONSFLODE TILL BROTTSEKÄMPNINGEN • APRIL 2025

Polisens växel och anmälningsmottagning nås dygnet runt på 114 14, och kan användas för att muntligen göra en polisanmälan eller lämna tips. Vid akuta händelser eller pågående brott ring 112.

Vad händer med de inlämnade uppgifterna?

De inlämnade uppgifterna fördelas till den verksamhet inom Polismyndigheten som bedöms mest lämplig för att omhänderta dem. I och med att uppgifterna tas emot av polisen kan de övergå till att utgöra underrättelsematerial eller att ingå i en förundersökning. De omfattas då av sekretess. Det är därför inte möjligt för polisen att återkoppla i detalj, men inom ramen för en redan etablerad samverkan återkopplar polisen så långt det är möjligt hur uppgifterna har använts eller kommer att användas.

Kontaktvägar för mer vägledning

I första hand svarar den polis som ingår i skolsamverkan för vägledning, och i de fall skolsamverkan saknas bör kommunpolisen kontaktas.

Under uppstartsfasen av införandet av den nya lagstiftningen kan frågor ställas till en tillfällig funktionsbrevlåda hos Polismyndigheten som förmedlats separat. Observera att uppgiftsinlämning inte får ske till denna frågelåda, utan ska lämnas in enligt de instruktioner som anges ovan.